



Силабус
навчальної дисципліни
Українська мова
(для науки, аналітичної сфери та управління)
2024–2025 навчальний рік

Освітньо-наукова програма: Теорія та методика навчання (фізика)

Спеціальність: 014 Середня освіта (фізика)

Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

Викладач:	доктор педагогічних наук, професор кафедри української мови та журналістики Володимир Анатолійович Ницета
Посилання на сайт:	Персональна сторінка на сайті БДПУ: URL: https://bdpu.org.ua/nischeta/ Сторінка курсу в електронній системі МУДЛ: URL: https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=3137
Контактний тел.:	+38(095) 865-99-60
Е-mail викладача:	nvolodymyr@ukr.net
Графік консультацій:	вівторок: 10.00–11.00

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

<i>Кількість кредитів / годин</i>	<i>Лекції</i>	<i>Практичні/семінарські /лабораторні заняття</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Звітність</i>
3/ 90	–	24	66	залік

Семестр: 1-й.

Мова навчання: українська.

Ключові слова: українська мова, граматика української мови, мовна наукова картина світу, науковий стиль, мова аналітики, мовна стратегія в науковій комунікації, культура наукової мови, науковий дискурс, мовні норми.

Метою викладання навчальної дисципліни «Українська мова у науковому спілкуванні та академічному письмі» є формування високого рівня мовно-комунікативної компетентності майбутнього фахівця в науково-орієнтованому навчанні, поглиблення знань здобувачів про сучасну терміносистему відповідно до спеціальності, навчання їх самостійно створювати мовну стратегію в сучасній науковій комунікації.

Предметом навчальної дисципліни «Українська мова у науковому спілкуванні та академічному письмі» є українська мова як соціально-науковий, аналітичний феномен і засіб управлінської діяльності.

Компетентності та програмні результати навчання здобувачів вищої освіти:

<i>Компетентності:</i>	
<i>ЗК-2</i>	Здатність застосовувати принципи і методи наукового пізнання у науково-педагогічній діяльності, виявляти та вирішувати проблеми, генерувати нові ідеї (креативність), приймати обґрунтовані рішення, бути критичним і самокритичним (<i>методологічна компетентність</i>).
<i>ЗК-5</i>	Здатність працювати в міжнародному контексті, спілкуватися з експертами різних професійних груп освітньої та інших галузей під час наукових дискусій з метою оприлюднення результатів наукових досліджень державною та іноземною мовою, виявляти толерантність та повагу до культурної різноманітності (<i>комунікативна компетентність</i>).
<i>ФК-3</i>	Здатність планувати та виконувати оригінальні дослідження за спеціальністю, досягати наукових результатів, які створюють нові знання та/або професійну практику; володіння навичками академічного письма та презентації результатів досліджень у наукових публікаціях, фахівцям і широкому загалу державною та іноземною мовами.
<i>ФК-5</i>	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти за спеціальністю на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів.
<i>Програмні результати навчання:</i>	
<i>ПРН-3</i>	<i>Пояснює</i> методологічні принципи наукового пізнання, загальні вимоги до структури і змісту, порядку проведення, обробки та оформлення результатів наукового дослідження (дисертації).
<i>ПРН-5</i>	<i>Демонструє</i> навички планування, організації та проведення експериментальних та/або теоретичних наукових досліджень за спеціальністю, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язати значущі наукові проблеми освітньої галузі з дотриманням норм професійної етики та академічної доброчесності.
<i>ПРН-8</i>	<i>Демонструє</i> здатність презентувати результати досліджень у наукових публікаціях, спілкуватися з експертами різних професійних груп освітньої та інших галузей державною та іноземними мовами, брати участь у наукових дискусіях, висловлювати й обґрунтовувати власну позицію, об'єктивно і критично оцінювати свій професійний рівень і ділову кваліфікацію.
<i>ПРН-9</i>	<i>Пояснює</i> зміст, структуру та особливості науково-педагогічної діяльності у закладах вищої освіти за спеціальністю на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; <i>демонструє</i> навички її провадження.

Зміст курсу:

Тема 1. Сучасний стан та проблеми наукової комунікації (культуromовний аспект). Зміни у поглядах на специфіку наукового стилю.

Тема 2. Поняття про науковий дискурс. Вторинні жанри наукової комунікації.

Тема 3. Структура наукового тексту. Еволюція наукового тексту в умовах інформаційної цивілізації.

Тема 4. Термінознавство як наука. З історії термінознавства.

Тема 5. Культуromовний аспект наукового тексту. Лінгвістичні параметри наукового стилю.

Тема 6. Особливості усного наукового мовлення. Мовна агресія як антипод культури мовлення.

Методи навчання:

- методи стимулювання та організації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів: словесні (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, навчальна дискусія, опора на життєвий досвід, створення ситуацій пізнавальної новизни), наочні (ілюстрації, презентації), практичні (диктант,

мовний розбір, конструювання і реконструювання словоформ аналіз текстів, виправлення граматичних і стилістичних помилок), методи активного навчання (вирішення ситуаційних задач (кейсів), ділові ігри; робота в малих групах); методи контролю і самоконтролю з використанням засобів дистанційного навчання (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації на базі освітньої платформи Zoom та месенджерів (Telegram, Viber);

- пояснювально-ілюстративний; частково-пошуковий (евристичний); проблемний виклад навчального матеріалу; індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, опитування, самостійна робота з електронним навчально-методичним комплексом.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять): формування в здобувача здатності відповідати на запитання, що стосуються вивченого матеріалу, обговорення дискусійних питань, виконання практичних завдань, самостійної роботи. У процесі підготовки до занять, до виконання завдань самостійної роботи здобувачі мають право користуватися технологіями штучного інтелекту, проте порушення норм і вимог Положення про академічну доброчесність у БДПУ спричинить відповідне реагування з боку викладача.

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності, прийнятої в Університеті (https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2020/03/akademdobrochesnist-_sayt.pdf). Не допускається академічний плагіат, фальсифікація і фабрикація даних, списування; забороняється використання здобувачами освіти додаткових джерел інформації під час оцінювання навчальних результатів (у тому числі засобами електронного зв'язку). Якщо у ході освітньої діяльності здобувач використовує інтернет-ресурси, штучний інтелект або інші джерела інформації, він має про це обов'язково вказувати (наводити відповідні посилання).

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: технічне (комп'ютер, мультимедійний проектор, екран/інтерактивна дошка); програмне (Microsoft Office: Power Point, Word, Moodle, Інституційний репозитарій БДПУ); наочність (презентації у форматі Power Point).

Система оцінювання та вимоги: оцінювання навченості здобувачів здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Поточний контроль здійснюється під час практичних занять проблемного спрямування з використанням прийому евристичної бесіди. Під час оцінювання враховують рівень активності здобувачів, здатність відповідати на проблемні запитання, обговорювати дискусійні питання, виконувати практичні завдання, а також виконання завдань самостійної роботи. Підсумковий контроль полягає в презентації й оцінюванні мовленнєвого й стилістичного оформлення результатів виконаних завдань і досліджень. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних за весь курс навчання, яку вираховують за національною шкалою та шкалою ЄКТС. Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

Таблиця 1. Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах

Вид контролю	Максимальна вага поточного та підсумкового контролю у балах	Підсумкова оцінка/ семестровий залік
<i>Поточний контроль:</i>		100
Практичні заняття	60	
Самостійна робота	10	
<i>Підсумковий контроль:</i>		
Презентація результатів виконаних завдань та досліджень	30	

Таблиця 2. Розподіл набраних здобувачем балів під час поточного контролю

Види робіт	Кількість набраних балів за рівнями						
	<i>FX</i>	<i>F</i>	<i>E</i>	<i>D</i>	<i>C</i>	<i>B</i>	<i>A</i>
ПЗ 1	3	4	5	6	8	9	10
ПЗ 2	3	4	5	6	8	9	10

ПЗ 3	3	4	5	6	8	9	10
ПЗ 4	3	4	5	6	8	9	10
ПЗ 5	3	4	5	6	8	9	10
ПЗ 6	3	4	5	6	8	9	10
<i>Максимум набраних балів</i>	18	24	30	36	48	54	60

Таблиця 3. Розподіл набраних здобувачем балів під час контролю самостійної роботи

<i>Види робіт</i>	<i>Кількість набраних балів за рівнями</i>						
	<i>FX</i>	<i>F</i>	<i>E</i>	<i>D</i>	<i>C</i>	<i>B</i>	<i>A</i>
СР 1	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
СР 2	0,5	1	1	1	1,5	1,5	2
СР 3	0,5	0,5	1	1	1	1,5	1,5
СР 4	0,5	0,5	1	1	1	1,5	1,5
СР 5	0,5	0,5	0,5	1	1	1,5	1,5
СР 6	0,5	0,5	0,5	1	1	1,5	1,5
<i>Максимум набраних балів</i>	3	4	5	6	7	9	10

Таблиця 4. Розподіл набраних здобувачем балів під час підсумкового контролю

<i>Види робіт</i>	<i>Кількість набраних балів за рівнями</i>						
	<i>FX</i>	<i>F</i>	<i>E</i>	<i>D</i>	<i>C</i>	<i>B</i>	<i>A</i>
Максимум набраних балів	9	12	15	18	24	27	30

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання і складає 50 балів.

<i>Оцінка за університетською шкалою</i>	<i>Оцінка за шкалою ECTS</i>
90 – 100	A
78 – 89	B
65 – 77	C
58 – 64	D
50 – 57	E
35 – 49	FX (з можливістю повторного складання)
1 – 34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Булик-Верхола С.З. Основи термінознавства: навч. посібник / С.З.Булик-Верхола, Г.В.Наконечна, Ю.В.Теглівець. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 160 с.
2. Городенська К.Г. Синтаксична специфіка української наукової мови. *Українська термінологія і сучасність*. К.: КНЕУ, 2001. Вип. 4. С.11–15.
3. Горошкіна О.М. Науковий текст: особливості мови та стилю : навч.-метод. посібник для аспірантів / О.М.Горошкіна, Л.І.Шутова. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.
4. Гриценко Т.Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2010. 624 с.
5. Культура фахового мовлення: навч. посібник / за ред. Н.Д.Бабич. Чернівці: Книги ХХ ст., 2005. 572 с.
6. Левченко О. Науковий стиль: культура мовлення: навч. посібник / О.Левченко. Львів: Видавництво «Львівської політехніки», 2012. 204 с.

7. Мацько Л.І. Українська наукова мова (теорія і практика): навч. посібник / Л.І.Мацько, Г.О.Денискіна. Тернопіль: Підручники і посібники, 2011. 272 с.
8. Михайлова О.Г. Українське наукове мовлення. Лексичні та граматичні особливості: навч. посібник. Харків, 2000. 97 с.
9. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 312 с.
10. Основи культури наукового мовлення: навч.-метод. посібник / уклад. І.М.Плотницька, О.П.Левченко, З.Ф.Кудрявцева / за заг. ред. І.М.Плотницької. К.: НАДУ, 2011. 80 с.
11. Основи наукового мовлення: навч.-метод. посібник / уклад. Т.В.Симоненко. Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. 2005. 80 с.
12. Пономарів О.Д. Культура слова: мовностилістичні поради: навч. посібник / О.Д.Пономарів. К.: Либідь, 2001. 240 с.
13. Семеног О.М. Культура наукової української мови: навч. посібник / О. М. Семеног. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
14. Семеног О.М. Культура наукової української мови: навч. посібник / за ред. Л.І.Мацько. Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2008. 252 с.
15. Семеног О.М. Культура наукової української мови: навч. посібник. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.
16. Сурмін Ю. Науковий текст: специфіка, підготовка та презентація: навч.-метод. посібник. К.: НАДУ, 2008. 184 с.
17. Чемеркін С.Г. Українська мова в інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси. К., 2009. 240 с.
18. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: підручник. К.: Знання-Прес, 2002. 295 с.
19. Ярема С. На теми української наукової мови. Львів: Рідна школа, 2002. 44 с.
20. Яхонтова Т.В. Лінгвістична генологія наукової комунікації: монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009. 420 с.

Допоміжна:

21. Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови. Львів: Світ, 2003. 432 с.
22. Ботвина І.В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови: навч. посібник. К.: ЛртЕк, 1998. 190 с.
23. Довідник з культури мови: посібник / С.Я.Срмоленко, С.П.Бибик, Н.М.Сологубта ін.; за ред. С.Я.Срмоленко. К.: Вища школа, 2005. 99 с.
24. Еко У. Як написати дипломну роботу. *Гуманітарні науки* / Умберто Еко. Пер. за ред. О. Глотова. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 224 с.
25. Коваль Л.П. Науковий стиль сучасної української літературної мови: структура наукового тексту. К.: Вид-во Київського університету, 1970. 307 с.
26. Культура української мови: довідник / за ред. В.М.Русанівського. К.: Либідь, 1990. 302 с.
27. Непійвода Н.Ф. Мова української науково-технічної літератури (функціонально-стилістичний аспект). Київ, 1997. 303 с.
28. Панько Т.І. Українське термінознавство. Львів, 1994. 215 с.

Інтернет ресурси:

- Національна бібліотека України імені Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua>
- Бібліотека БДПУ. URL: <http://catalog.bdpu.org/cgi-bin/wfinder.cgi>
- Велика електронна бібліотека. URL: <http://www.big-library.info/>
- <http://novamova.com.ua>
- <http://chak-chy-pravylnomy-hovorymo.wikidot.com/>
- <http://www.mova.info>
- <http://www.kulturamovy.org.ua/>